

Удод Ірина Володимирівна,
педагог-організатор Райгородської
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
Кам'янської районної ради

<http://oipop.ed-sp.net/?q=taxonomy/term/2847>

НАЙРОЗУМНІШИЙ **Інтелектуальна мовознавча гра для учнів 10 - 11 класів**

Мета: мотивувати учнів до вивчення української мови та літератури;
спонукати старшокласників через результати гри до самовдосконалення і розвитку комунікативної компетентності;
виховувати потребу грамотно висловлювати думки й правильно тлумачити слова й поняття задля досягнення успіху від ефективного спілкування.

Обладнання та матеріали:

завдання до II, III, IV турів гри (додаток 1);
мультимедійна дошка (в разі її відсутності - таблиці (додатки 2, 3, 4);
трибуни для учасників (або стільчики);
комплект сигнальних карток з літерами «А», «Б», «В», «Г» для необхідної кількості учасників I туру;
чисті аркуші та ручки для проведення вправи «Дешифрувальник» для учасників II і III турів;
протоколи (картки) оцінювання для членів журі (додаток 5);
секундомір.

Час: гра триває близько 1 астрономічної години.

Учасники: всі бажаючі учні 10-11-х класів, ведучий, журі, хронометрист (слідкує за часом, що дається на виконання завдань), асистенти.

Місце проведення: актові зала, яка розподіляється на 3 зони: зону учасників, зону журі та зону глядачів.

Опис гри

У грі беруть участь учні 10-11 класів, що виявляють бажання стати учасниками гри. Готуючись до проведення гри, організаторам слід подбати про подарунок для фіналістів. Як правило, це грошові призи, що розрізняються номінальними сумами відповідно до I-го, II-го чи III-го місця. Можна залучити батьківську громаду чи спонсорів, до прикладу.

Гра складається з п'яти етапів.

Ведучий насамперед оголошує про початок гри, називає склад журі. Кількість членів журі залежатиме від кількості учасників (приблизно на 4 учасники - 1 член

журі). Перед початком гри ведучий має домовитися з глядачами про заборону підказувати учасникам відповіді.

I етап «Представлення».

Учасники на пропозицію ведучого мають коротко представити себе: назвати ім'я з прізвищем, вказати на власне хобі чи оголосити гасло гри, що виражатиме ставлення гравця до дійства. Глядачі мають оплесками підтримати кожного учасника (за цим слідкує ведучий). Представлення учасників не оцінюються журі.

У II етапі беруть участь усі учасники. Ведучий послідовно ставить гравцям 18 запитань із 4-ма варіантами відповідей. (Якщо є можливість, питання виводяться на екран мультимедійної дошки). Після 10 секунд на обдумування учасниками відповіді за командою ведучого гравці піднімають сигнальну картку із буквою, що позначає правильний варіант, на їх думку.

У цей час члени журі уважно слідкують за правильними відповідями тих учасників, яких вони взяли за вести. За кожен правильну відповідь зараховується 1 бал. (Результати заносяться до карток оцінювання, додаток 5). Після озвучення ведучим 18 запитань слово надається журі, яке за найбільшою кількістю балів визначає 6-еро учасників, що перейдуть до II етапу. Якщо потрібна кількість лідерів не визначилася, ведучий ставить додаткові запитання для тих учасників, які мають меншу кількість балів, до того моменту, коли нарешті учасників не стане шестеро. Коли ж фіналісти II етапу визначені, ведучий дякує учасникам гри, які вибувають після першого туру, за їхню участь і просить зайняти місця серед глядачів.

Перед початком ***III етапу*** усі бали учасників анулюються. Далі слід визначити, в якій послідовності гравці обиратимуть категорію гри. Для цього проводиться вправа «Дешифрувальник». Ведучий пояснює, що на таблиці (додаток 2) кожна цифра позначає певні букви алфавіту. За допомогою цифр, за якими можна зашифрувати букви, можна написати слово. Щоб його відгадати ведучий дає підказку – тлумачення значення цього слова. Наприклад: «ледача» річкова риба, що живе у ставках записана цифрами 435. Правильна відповідь - ЛИН: 4-Л, 3-И, 5-Н. Після визначення порядку обирання старшокласниками категорій гри на екран мультимедійної дошки виводиться таблиця з категоріями мовознавства (додаток 3). Учасники в певній послідовності обирають ту категорію, яка їм більше до вподоби. Завдання III етапу – дати якомога більше правильних відповідей на запитання ведучого за 1 (одну) хвилину. За часом слідкує хронометрист.

IV етап – кольорові тематичні запитання.

Знову усі попередні результати анулюються.

Щоби визначити порядок вибору категорії у фінальному етапі, знову перед початком гри проводиться вправа «Дешифрувальник».

Після встановлення послідовності відповідей гравцями ведучий знайомить учасників із темами, які будуть «ховатися» за певним кольором комірок таблиці.

Першим вибирає тему з трьох запропонованих і відповідний колір комірок учасник, що виконав завдання «Дешифрувальник» першим, другий учасник вибирає вже з-поміж двох тем, а третьому залишається третя тема.

Кожен учасник має обов'язково відкрити по 8 комірок. Якщо після цього журі не може визначити переможця через рівну кількість балів, відкриваються наступні комірки до моменту встановлення лідера гри.

Як тільки учасники визначилися з категорією завдань і кольором комірок своїх та суперникових тем, на екран виводиться числова різнокольорова таблиця (додаток 4). Вона демонструється фіналістам протягом 30 секунд. (Хронометрист слідкує за часом). За цей час гравці повинні запам'ятати колір комірок, від якого залежатиме результат їхніх відповідей. Після цього кольори таблиці закриваються білим кольором (якщо немає мультимедійної дошки, то мають допомогти асистенти), і учасники, згадуючи порядок розташування комірок, роблять свій вибір в тій послідовності, що вже визначили.

Якщо гравець обирає комірку свого кольору, а отже, свою тему, то, відповівши правильно на запитання за 10 секунд, отримає 2 бали. Якщо гравець обирає випадково чи зумисне комірку кольору суперника і правильно відповідає на запитання чужої теми, то отримає 3 бали. Якщо ж це буде комірка білого кольору, за якими приховано загальні запитання, то, відповівши правильно, учасник зможе заробити лише 1 бал. Якщо гравець дає неправильну відповідь на будь-яке запитання, він не отримує жодного бала.

Оцінювання конкурсу:

Колір обраної комірки	Кількість балів за відповідь	
	правильну	неправильну
Колір теми учасника	2 бали	-
Колір теми суперника	3 бали	-
Білий колір	1 бал	-

За часом слідкує хронометрист, а за оцінюванням відповідей – журі (додаток 5).

Кожен учасник має обов'язково відкрити по 8 комірок. Якщо після цього журі не може визначити переможця через рівну кількість балів, відкриваються наступні комірки до моменту встановлення лідера гри.

V етап – заключний.

Нагородження фіналістів.

Слово для підведення підсумків надається голові журі.

Далі в урочистій обстановці переможцям вручають грошові призи.

Заключне слово ведучого (на фоні урочистої музики):

Відомий педагог В.О.Сухомлинський говорив: «Без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку». Гра - це творчість, це праця, а праця – це шлях до пізнання світу. Тож пізнавайте світ і себе! Зичимо вам успіхів!

ЗАВДАННЯ НА II ТУР

1. Слова, протилежні за значенням

А) синоніми; Б) антоніми; В) пароніми; Г) омоніми.

2. Скільки звуків в українській мові?

А) 32; Б) 33; В) 36; Г) 38.

3. У, на, під, через, з, при – це...

А) іменники; Б) займенники; В) прикметники; Г) прийменники.

4. Частина мови, яка вказує на дію предмета, називається:

А) дієслово; Б) прислівник; В) дієприкметник; Г) дієприслівник.

5. Слово «кожний» - це:

А) іменник; Б) прикметник; В) займенник; Г) прислівник.

6. До якої частини мови належить слово «п'ятірка»?

А) іменник; Б) прикметник; В) займенник; Г) числівник.

7. До якого роду належить іменник «тюль»?

А) жіночого; Б) чоловічого; В) середнього; Г) спільного.

8. До якого виду належить односкладне речення «Стою, зачарований піснею солов'я»?

А) безособове; Б) означено-особове; В) називне; Г) неозначено-особове.

9. «Сонце» – це іменник...

А) I відміни; Б) II відміни; В) III відміни; Г) IV відміни.

10. Який вид підрядного зв'язку між словами «добросовісно працювати»?

А) приставання; Б) узгодження; В) керування; Г) прилягання.

11. Спосіб творення слова «безвихідь».

А) префіксальний; Б) суфіксальний;

В) префіксально-суфіксальний; Г) безафіксний.

12. До якого розряду належить займенник «жоден»?

А) присвійний; Б) вказівний; В) означальний; Г) особовий.

13. У реченні «Дощ пройшов – і Київ зеленіє» треба поставити:

А) тире; Б) кому; В) двокрапку; Г) крапку з комою.

14. «Згадала б» – це дієслово способу...

А) наказового; Б) умовного; В) минулого; Г) дійсного.

15. Правильним є пояснення фразеологізму «зав'язати голову»?

А) відчувати біль; Б) бути заклопотаним;

В) долучитися до якоїсь справи; Г) вийти заміж.

16. П'ятеро – це числівник, який означає число...

А) ціле; Б) дробове; В) збірне; Г) порядкове.

17. *Йде дощ*. Це речення...

А) двоскладне; Б) односкладне; В) поширене; Г) неповне.

18. *Як парость виноградної лози, плекайте мову...* Цей вислів належить...

А) П.Тичині; Б) В.Сосюрі; В) О.Олесею; Г) М.Рильському.

ДОДАТКОВІ ЗАПИТАННЯ

19. *Музикальний* – *музичний*, *абонент* – *абонемент* – ці пари слів є...
- А) омонімами; Б) паронімами; В) синонімами; Г) спільнокореневими
20. Яким членом є слово *вчитися* у реченні: «*Бажання вчитися у нього з'явилося дуже рано*»?
- А) присудком; Б) додатком; В) означенням; Г) обставиною.
21. Правильною формою орудного відмінка числівника *540* є...
- А) п'ятистами сорока; Б) п'ятьмастами сороками;
В) п'ятьмастами сорока; Г) п'ятистами сорокома.
22. Яке слово випадає із логічного ряду лексики за походженням?
- А) експеримент; Б) джерело; В) територія; Г) діалог.
23. Якого виду письма в природі не існує?
- А) кіпу; Б) піктографічного; В) криптограми; Г) кулішівки.

Завдання № 1 для проведення гри «Дешифрувальник»

Назва літературного художнього прийому, протилежного до гіперболи. Художнє применшення ознаки: **436561** (літота).

ЗАВДАННЯ НА ІІІ ТУР

І СИНТАКСИС

1. Основною синтаксичною і комунікативною одиницею синтаксису є ... (Речення)
2. За допомогою якого зв'язку поєднуються слова у словосполученні? (Підрядного)
3. Речення, яке має лише одну граматичну основу. (Просте)
4. За емоційним забарвленням речення бувають... (Окличні й неокличні)
5. Тип зв'язку у словосполученні *багряне листя* (Узгодження).
6. Які члени речення бувають відокремленими? (Другорядні)
7. Назвіть основні види складнопідрядних речень. (Означальні, обставинні, з'ясувальні).
8. Вид односкладного речення, граматична основа якого складається лише з підмета. (Називне)
9. Другорядний член речення, який буває прямим і непрямим. (Додаток)
10. Речення «*Всюди люди*» поширене чи непоширене? (Поширене)
11. Різновид означення, виражений іменником, що дає предмету нову назву, називається... (Прикладкою)
12. Речення, у якому немає другорядних членів, називається... (Непоширеним).
13. «*Україно! Ти для мене диво!*» Яким членом речення є слово «Україно»? (Жодним, це звертання)
14. Найбільша одиниця синтаксису. (Текст)
15. Які частини мови не бувають членами речення? (Службові й вигук)
16. Вид односкладного речення «*Надворі темнішало*». (Безособове).
17. Реченні «*Спитай у совісті, як будеш жити?*» за метою висловлювання (Спонукальне)

18. Чуже мовлення, передане дослівно, з повним збереженням змісту, форми та інтонації. (Пряма мова)
19. Вид обставини, який відповідає на питання «Де? Звідки? Куди?» (Місця)

II ФОНЕТИКА

1. Скільки в українській мові приголосних звуків? (32)
2. Скількома буквами можна записати голосні звуки? (10)
3. Яка літера в українській графіці не означає жодного звука? (Ь)
4. Яку літеру було усунуто з української графіки у 1933 році і повернено в 90-х роках ХХ століття? (Г)
5. Які букви завжди позначають два звуки? (Ї, Щ)
6. Скільки голосних звуків у слові «в'ються»? (Два).
7. За участю голосу й шуму приголосні поділяються на ... (Сонорні, дзвінкі й глухі).
8. Які звуки позначаються двома буквами? (Дз, дж).
9. Як на письмі позначається подовження приголосних? (: двокрапка після приголосних)
10. Як називається звуковий запис слова? (Транскрипція)
11. Скільки приголосних у слові коріння? (3)
12. Яке фонетичне явище спостерігається у словах «вокзал, боротьба»? (Асиміляція)
13. Який приголосний завжди буває м'яким? (Й)
14. Скільки складів у слові най-ро-зум-ні-ший? (5).
15. Назвіть глотковий звук. (Г).
16. Яке фонетичне явище спостерігаємо у словах «сніг – сніжинка, козак – козацький»? (Чергування)
17. Скільки звуків позначає буква «я» у слові альянс? (Два)

III ЛЕКСИКОЛОГІЯ

1. Наука, яка вивчає походження слів і їх первісне значення. (Етимологія)
2. Як називаються слова, що вживаються жителями певної місцевостями (Діалектизми)
3. Як називаються застарілі слова, які вийшли з ужитку і були замінені іншими? (Архаїзми)
4. Взимку – влітку, високо – низько, запасає – з'їдає. Які це слова? (Антоніми)
5. Слова, близькі за звучанням, але різні за значенням – це... (пароніми)
6. Хуртовина, завірюха, хуга, заметіль – це слова... (Синоніми)
7. Стилістичний прийом поєднання двох антонімічних понять, що логічно виключають одне одного, наприклад: «гаряча сніжинка». (Оксиморон)
8. З якої мови прийшли до нас слова «вермішель, макарони, сопрано, арія, серенада»? (З італійської)
9. Леді, альма матер, шерше ля фам – це слова, які називаються... (Варваризмами)
10. Вияв надмірного очищення мови від іншомовних елементів з метою збереження самобутності національної мови виявляється в словах «хитник...» (Пуризмах).

11. Назвіть нормативний відповідник до слова «ватра». (Вогонь).
12. *Меджліс, ханума, аул, сакура, містер* – це слова (Екзотизми).
13. Синонім до слова «*талан*». (Доля).
14. Слово «горіти» однозначне чи багатозначне? (Багатозначне).
15. Наведіть приклад емоційно забарвленого слова.
16. Антонім до слова «*свіжий*» (хліб) (Черствий).

IV ПРИКМЕТНИК

1. Назвіть розряди прикметників. (Якісні, відносні, присвійні)
2. Який розряд прикметників може утворювати ступінь порівняння? (Якісні)
3. Утворіть вищий ступінь порівняння від слова «*лисий*». (Не утворюється)
4. Виправте помилку у вживанні форми слова «самий кращий» (Найкращий)
5. Що спільного у прикметників *презлий, прекрасний, премудрий*? (Префікс пре-)
6. Утворіть складену форму найвищого ступеня порівняння від прикметника *теплий* (Найбільш (найменш) теплий)
7. *Зелен, дрібен, біл*. Це повні чи короткі форми прикметника? (Короткі)
8. За чим змінюються прикметники? (За відмінками, родами й числами)
9. До якої групи належить прикметник *молочний*? (До твердої)
10. До якого розряду належать прикметники Ігорів, батьків, мамина? (До присвійних)
11. Поставте прикметник торішній у родовий відмінок. (Торішнього)
14. Яким членом речення найчастіше бувають прикметники? (Означенням)
15. Назвіть прикметник у реченні «Будь-що задумане можна здійснити людськими зусиллями». (Людськими)
16. До якого розряду належать прикметники «*вчорашній, художній, колишній*» (Відносного).
17. Утворіть прикметник від іменника *казах*. (Казахський)

V ФРАЗЕОЛОГІЯ

1. Поясніть фразеологізм «хоч греблю гати». (Багато)
2. Назвіть джерело походження фразеологізму «ахіллесова п'ята». (Міфологічне)
3. Кому належить вислів «Людині бійся душу ошукать, бо в цьому схибиш, то уже навіки» (Л.Костенко)
4. Підберіть антонім до фразеологізму «теревені правити». («В рот води набрати»..)
5. Перекладіть українською мовою російський фразеологізм «важная персона» («Велике цабе»).
6. Що означає фразеологізм «молоко на губах не обсохло»? (Молодий, не досвідчений)
7. Яким фразеологізмом можна назвати обдаровану людину? (Золота голова...)
8. Назвіть фразеологізм зі словом «шия».
9. Доберіть фразеологізм до слова «*мало*». (Як кіт наплакав, як у решеті води)
10. Продовжте прислів'я: «Поженешся за двома зайцями... (Жодного не здоженеш)
11. Що виправить горбатого? (Могила)
12. До якого міста може довести язик? (До Києва)
13. Назвіть джерело походження фразеологізму «Коронний номер, увиходити в

роль» (Театр)

14. Продовжте фразеологізм *вивести...* (на чисту воду)

15. Замініть слово *утекти* синонімічним фразеологізмом (П'ятами наживати)

16. Кому належить афоризм «Я маю в серці те, що не вмирає» (Лесі Українці)

17. Усталений вислів повчального характеру, що виражає здебільшого морально-етичну ідею. (Прислів'я)

VI ОРФОГРАФІЯ

1. Чи можна перенести з рядка в рядок слово «олія»? (Ні)

2. Як правильно: «борються» чи «боряться»? (Борються)

3. Розділ мовознавства про правильне написання слів. (орфографія)

4. Чи є м'який знак у слові чотирма? (ні)

5. Яке закінчення іменник *Оля* має в орудному відмінку? (-єю)

6. Як пишеться слово п'ятдесятитисячний? (Разом)

7. Чи відбувається спрощення на письмі в слові шістнадцять? (Ні)

8. Коли іменники з частиною пів-, напів- пишуться через дефіс? (У власних назвах)

9. Який префікс пишеться у слові прикраса? (При-)

10. Яка орфограма з'явиться в іменника мати в орудному відмінку? (Апостроф)

11. Як грамотно написати *народний артист України*?

12. Як пишеться прислівник *вряди-годи*? (Через дефіс)

13. Яке закінчення у родовому відмінку має слово фразеологізм? (-у)

14. Разом чи через дефіс пишеться слово «швидкодіючий»? (Разом)

15. Як написати грамотно « у вишиванці» - з м'яким знаком чи без? (без)

16. Скільки орфограм у слові сек'юриті? (Три)

17. Роздільна вимова приголосних в українській мові передається за допомогою ... (Апострофа).

18. Як називається орфографічний принцип, за яким ми пишемо слова так, як їх чуємо? (Фонетичний)

VII БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР

1. Як називається слово, яке утворилося від первинного? (Похідне)

2. Яка частина слова є змінною? (Закінчення)

3. Яка самостійна частина мови не має закінчення? (Прислівник, інфінітив, дієприслівник)

4. Як називається складання букв або початкових частин слів? (Абревіація)

5. Що означає абревіатура УПА? (Українська повстанська армія)

6. Яким способом утворилося слово *юнь*? (Безафіксним)

7. Як називаються слова, утворені способом складання? (Складними).

8. Який корінь має слово *заселений*? (сел-).

9. Від якого слова утворилося слово *прибігти*? (Бігти)

10. За допомогою якого суфікса утвориться іменник на позначення назви жителя Одеси? (-ит-)

11. Яким способом утворилося слово *лісотундра*? (Складанням основ)

12. Який суфікс має слово *орденоносець*? (-ець)

13. Як називається частина слова, що стоїть після кореня? (Суфікс)

14. Як називається частина слова без закінчення? (Основа)
15. Яку спільну назву мають суфікси –еньк-, -есеньк-, -ісінк-? (Пестливості)
16. Скільки префіксів у слові безповоротний? (два)
17. Утворіть відносний прикметник від іменника Галичина. (Галицький)

VIII КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ

1. Як правильно сказати: *буланий кінь* чи *булатний кінь*? (Буланий кінь)
2. Як правильно: *музичний слух* чи *музикальний слух*? (Музикальний слух)
3. Перекладіть українською мовою «*принимать участие*». (Брати участь)
4. Як правильно: *протягом року* чи *на протязі року*? (Протягом року)
5. Перекладіть українською мовою слово «*чернозем*» (Чорно'зем)
6. *Ощадливий* – це *економний* чи *економічний*? (Економний)
7. Як правильно: *завдяки підтримці* чи *дякуючи підтримці*? (Завдяки підтримці)
8. Перекладіть українською: «*Он является участником битвы*» (Він є учасником битви)
9. Особисті зв'язки між окремими людьми – це *стосунки* чи *відносини*? (Стосунки)
10. Як правильно наголошується слово – *мерЕжа* чи *мережА*? (мерЕжа)
11. Як правильно: *42 карбованця* чи *42 карбованці*? (Карбованці)
12. Перекладіть українською мовою «*полвторого*» (Пів на другу)
13. Перекладіть словосполучення «*в прошлом году*». (Минулого року, торік)
14. Чи правильно наголошувати слово *новий* на другий склад? (Правильно)
15. Як правильно: *доброзичлива усмішка* чи *доброзичлива посмішка*? (Усмішка)
16. Як правильно: *квартира з усіма зручностями* чи *з усіма вигодами*? (Вигодами)
17. Перекладіть вираз «*Не обращать внимания на других*» (Не звертати уваги на інших).

IX СЕКРЕТ

1. Кому належать слова «Борітеся – поборете!» (Т.Г. Шевченку).
2. Хто є автором слів «Ніч яка, господи, місячна, зоряна!» (М.Старицький)
3. Назвіть поему І.Франка, написану за біблійним сюжетом. («Мойсей»)
4. Кому присвятив новелу «*Intermezzo*» М.Коцюбинський? (Кононівським полям)
5. Кого називають в літературі Дочкою Прометея? (Лесю Українку)
6. Хто автор збірки «*З вершин і низин*»? (І.Франко)
7. З якої драми Лесі Українки герої: Килина, дядько Лев, Лукаш? («Лісова пісня»)
8. Назвіть рік першого видання Шевченкового «Кобзаря» (1840)
9. Який твір є символом початку нової української літератури? («Енеїда»)
10. Автор слів Гімну України? (П.Чубинський)
11. Як називається художнє перебільшення? (Гіпербола)
12. Назвіть справжнє прізвище Панаса Мирного (Рудченко)
13. Кого вважають батьком українського імпресіонізму? (М.Коцюбинського)
14. Хто є автором першого історичного роману в Україні? (П.Куліш)
15. Назвіть пару Омелька, Карпа і Лавріна Кайдашів. (Маруся, Мотря, Мелашка)
16. Хто з літературних героїв прагнув добитися дворянства, та через прикру

помилку в документах не здійснив своєї мрії? (Мартин Боруля)

17. Художнє означення. (Епітет)

18. Відомий український письменник-полеміст, який вів аскетичний спосіб життя на Афоні. (І.Вишенський)

X ІМЕННИК

1. Назви яких іменників пишуться з великої літери? (Власних)

2. Якого числа іменники *волосся, картоплиння*? (Однини)

3. Чи змінюються іменники за родами? (Ні)

4. До якої відміни належать іменники жіночого роду з нульовим закінченням? (III)

5. Назвіть родовий відмінок іменника *«лоша»*. (Лошати)

6. До твердої, м'якої чи мішаної групи належать іменники *«кобзар, буквар»*? (До м'якої)

7. Якого роду іменник *«біль»*? (Чоловічого)

8. Поставте ім'я *Олег* в кличний відмінок. (Олегу).

9. В якому відмінку стоїть іменник *«колібри»* в реченні *«Ми годували колібри»*? (У знахідному).

10. Перекладіть українською *«У меня сильный насморк»*. (У мене сильна нежить)

11. Яке закінчення у слова *програміст*? (Нульове)

12. Як правильно сказати шимпанзе *смішний, смішна* чи *смішне*? (Смішний)

13. Чи можна утворити однину від іменника *ножиці*? (ні).

14. Поставте іменник *ампула* в Орудний відмінок. (Ампула)

15. Рід іменника *суддя*. (Спільний)

16. До твердої, м'якої чи мішаної групи належать іменник *«пожежа»*? (До мішаної)

17. До якої відміни належать іменники *«теля, ім'я»*? (До IV)

XI ЗАЙМЕННИК

1. Замість яких частин мови може виступати займенник? (Замість іменника, прикметника і числівника).

2. Скільки розрядів займенників визначають? (9)

3. Який розряд займенників не має форми називного відмінка і множини? (Зворотний)

4. Розряд займенника *«той»*. (Вказівний).

5. Який розряд займенників твориться за допомогою частки *ні* (Заперечні).

6. Назвіть особовий займенник 1 особи множини. (Ми).

7. Поставте займенник *«я»* в орудний відмінок (Мною).

8. Як пишеться займенник *казна-хто*? (Через дефіс)

9. Які займенники використовуються для оформлення питальних речень? (Питальні)

10. Як пишеться займенник *абиякий*? (Разом)

11. Замість якої частини мови вживаються займенники *жоден, такий, ніякий*? (Замість прикметника).

12. Розряд займенників *«мій, твій, наш»*. (Присвійний)

13. Скільки займенників у реченні *«Твоя справа нікого не цікавить»*? (2)

14. Визначте розряд займенника у словосполученні *«побачив їх»*. (Особовий)

15. Від який питальних займенників не можна утворити множину? (Хто?, що?, скільки?)
16. Який розряд займенників абсолютно схожий на питальні? (Відносні).
17. Визначте відмінок займенника «на своїй». (Місцевий)

XII ДІЄСЛОВО

1. Визначте вид дієслова «заспівати». (Доконаний)
2. Інша назва початкової форми дієслова. (Інфінітив, неозначена форма)
3. За чим змінюються дієслова? (За дієвідмінами і родами)
4. Дієслова якого часу змінюються за родами? (Минулого)
5. Якого способу дієслово «йди» - дійсного, умовного чи наказового? (Наказового)
6. Визначте час дієслова «погуляю». (Майбутній)
7. Яким способом утворилося дієслово «прочитати»? (Префіксальним)
8. Дієслово «захоплююся» перехідне чи неперехідне? (Неперехідне)
9. До якої дієвідміни належить дієслово «говорити»? (До другої)
10. Назвіть особливі форми дієслова. (Дієприкметник, дієприслівник).
11. Яка форма дієслова змінюється за відмінками, числами і родами? (Дієприкметник)
12. Визначте форму дієслова «заборонений». (Дієприкметник)
13. В якому часі дієслова не мають доконаного виду? (У теперішньому)
14. Яка особлива форма дієслова є незмінною? (Дієприслівник)
15. До якої дієвідміни належить дієслово «пит.»и? (До першої)
16. Утворіть наказовий спосіб дієслова «читати» у 2 особі множини. (Читайте)
17. Поставте дієслово «перемагати» у множину минулого часу. (Перемагали)

Завдання № 2 для проведення гри «Дешифрувальник»

Зашифроване слово: назва різновиду метафори, застосована вперше Езопом, на позначення прихованих понять за інакомовними образами.
14225639 (алегорія).

ЗАВДАННЯ НА IV ТУР **КОЛЬОРОВІ ЗАПИТАННЯ**

I. Сині (Творчість Ліни Василівни Костенко)

1. До когорт яких митців ХХ століття належала Ліна Костенко? (Шістдесятники)
2. Де, коли і в якій родині народилася Ліна Костенко? (19.03.1930 в м. Ржищеві в родині вчителів)
3. Де Ліна Костенко здобула вищу освіту? (Московський літературний інститут ім. М. Горького)
4. Назвіть першу збірку поетеси. («Проміння землі»)
5. Назвіть жанр творів «Берестечко» і «Маруся Чурай». (Історичні романи у віршах)
6. За яку книжку була нагороджена Ліна Костенко Шевченківською премією? («Неповторність» і «Маруся Чурай»).
7. Якою премією за кордоном була відзначена книжка «Інкустації»? (Франческа Петрарки)

8. Як довго тривало мовчання поетеси між збірками «Мандрівки серця» і «Над берегами вічної ріки»? (16 від 1961 до 1977)
9. Назвіть збірку Ліни Костенко, яку цензура заборонила друкувати. («Княжа гора»)

II. Червоні (Творчість М. Коцюбинського)

1. В основу якого твору М. Коцюбинського було покладено міфологічні уявлення гуцулів про світ? (Тіні забутих предків)
2. Що означає в перекладі слово «Intermezzo»? (Пауза, зупинка)
3. Який меценат запропонував відпочити М.Коцюбинському на Кононівських полях? (Є.Чикаленко)
4. В якому образі з'являється Марічка Гутенюк Іванові наприкінці твору? (В образі Мавки).
5. Ким був за професією оповідач новели «Цвіт яблуні»? (Письменником)
6. Що було причиною сварок у гірському селищі, зображеному в новелі «На камені»? (Джерело води)
7. У якому творі М.Коцюбинського мрії його героїв про кращу долю розсіюються, як марево? («Fata morgana»)
8. Хто такі Оверко, Трепов і Пава? (Білі вівчарки)
9. Повість «Тіні забутих предків» екранізував Сергій Параджанов.

III. Жовті (Творчість І.Франка)

1. Вірш «Гімн» став заспівом до збірки... («З вершин і низин»)
2. В якому університеті захистив докторську дисертацію І.Франко? (У Віденському)
3. Після виходу якої збірки М.Вороний називає І.Франка декадентом? («Зів'яле листя»)
4. До якої збірки увійшла «Легенда про вічне життя»? («Мій ізмарагд»)
5. Хто украв щастя у Анни і Михайла - героїв драми І.Франка «Украдене щастя»? (Брати Анни)
6. Як звали кохану жінку Є. Рафаловича з роману «Перехресні стежки»? (Регіна)
7. З якого твору ці слова:
Я ж весь вік свій, весь труд тобі дав
У незломнім завзягтю, -
Підеш ти у мандрівку століть
З мого духа печаттю. (Поеми «Мойсей»)
8. Що подарувала богиня аскетові у «Легенді про вічне життя»? (Золотий горіх)
9. Де похований І.Я.Франко? (У Львові на Личаківському цвинтарі)

IV. Білі (загальні питання)

1. Справжнє прізвище І.Карпенка-Карого (Тобілевич).
2. В якому словнику можна дізнатися значення невідомого для вас слова? (Тлумачному)
3. Який стиль представляють такі жанри, як характеристика, наказ, автобіографія? (Офіційно-діловий)
4. В якому стилі можуть вживатися просторічні слова? (У розмовно-побутовому).
5. Хто є автором поетичної збірки «Сад божественних пісень»? (Г.Сковорода)

6. Скільки службових частин в українській мові? (3)
7. Розділ мовознавства, який навчає правильно вимовляти слова. (Орфоепія)
8. Які члени речення не бувають відокремленими? (Головні)
9. Яна частина мови відповідає на питання котрий? Скільки? (Числівник)

Таблиця «Дешифрувальник»

1 А, Б, В, Г	2 Д, Е, Є, Ж	3 З, І, Ї, Й
4 К, Л, М,	5 Н, О, П,	6 Р, С Т,
7 У, Ф, Х,	8 Ц, Ч, Ш, Щ,	9 Ь, Ю, Я,

КАТЕГОРІЇ ЗНАНЬ:

СИНТАКСИС	ФОНЕТИКА	ЛЕКСИКОЛОГІЯ
ПУНКТУАЦІЯ	ФРАЗЕОЛОГІЯ	ОРФОГРАФІЯ
БУДОВА СЛОВА. СЛОВОТВІР	КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ	СЕКРЕТ
ІМЕННИК	ЗАЙМЕННИК	ДІЄСЛОВО

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	32	33	34	35	36

Картка оцінювання учасників гри «Найрозумніший»

Тур II

Прізвище гравця	Результати відповіді гравців (правильна відповідь +, неправильна -)																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22

Тур III

Прізвище гравця	Результати відповіді гравців (правильна відповідь +, неправильна -)																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Тур IV

Прізвище гравця	Результати відповіді гравців за № запитань											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Список використаних джерел:

1. Українська мова: 10-11 клас : Підручник /Ольга Борисівна Олійник . – 5-е вид . – Київ: Вікторія, 2003.
2. Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. I частина. — К., 2011. — 552 с.

Інтернет-ресурс:

1. www.uroki.net › Документи › Сценарії шкільних свят
2. www.yrok.net.ua/ld/21/2149_5.doc
3. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Фразеологізм>